

ОДРЕЂИВАЊЕ ПОТРЕБНЕ ОПРЕМЕ ЗА РАД, ИЗВРШИЛАЦА И РАДНИХ МЕСТА

књига 120-130 страна

**ПРОИЗВОДНИ
СИСТЕМИ**

ОДРЕЂИВАЊЕ ПОТРЕБНЕ ОПРЕМЕ ЗА РАД, ИЗВРШИЛАЦА И РАДНИХ МЕСТА

Од чега се полази?

$$\left. \begin{array}{cccc} P_1; & Q_{pl1}; & n_1; & q_1; \\ P_2; & Q_{pl2}; & n_2; & q_2; \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ P_j; & Q_{plj}; & n_j; & q_j; \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ P_r; & Q_{plr}; & n_r; & q_r; \end{array} \right\}$$

Колики су потребни
основни ресурси,
опрема и људи?
У колико смена треба
радити?

ОДРЕЂИВАЊЕ ПОТРЕБНЕ ОПРЕМЕ ЗА РАД, ИЗВРШИЛАЦА И РАДНИХ МЕСТА

БРОЈ МАШИНА
ИСТЕ ВРСТЕ
(БРОЈ РАДНИКА
ИСТЕ СТРУКЕ)

УКУПНО ПОТРЕБНО ВРЕМЕ
(ПОТРЕБАН КАПАЦИТЕТ)

РАСПОЛОЖИВО ВРЕМЕ
(РАСПОЛОЖИВИ КАПАЦИТЕТ)

ОДРЕЂИВАЊЕ ПОТРЕБНЕ ОПРЕМЕ ЗА РАД, ИЗВРШИЛАЦА И РАДНИХ МЕСТА

tk_{ij}	$\left[\frac{\text{vrem.jed.}}{\text{jed. pr.}} \right]$	— комадно време, односно време по јединици j -тог предмета рада за и-ту врсту обраде, за и-ту врсту машина, (потребно време рада једног средства и-те врсте за израду једног комада j -тог предмета рада);
$tk_{ij} * q_j$	$\left[\frac{\text{vrem.jed.}}{\text{seriji}} \right]$	— потребно време рада једног средства и-те врсте за израду једне целе серије j -тог предмета рада без припремно-завршног времена;
Tr_{pzj}	$[\text{vrem. jed.}]$	— укупно припремно-завршно време једне серије j – тог предмета рада;
$Tr_{pzj} + tk_{ij} * q_j$		— потребно време рада једног средства и-те врсте за израду једне целе серије j -тог предмета рада са припремно-завршним временом;
$n_j * (Tr_{pzj} + tk_{ij} * q_j)$		— потребно време рада једног средства и-те врсте за израду укупне планиране количине j -тог предмета рада;

ОДРЕЂИВАЊЕ ПОТРЕБНЕ ОПРЕМЕ ЗА РАД, ИЗВРШИЛАЦА И РАДНИХ МЕСТА

$Kp_i \left[\frac{\text{vrem. jed.}}{\text{god}} \right]$ – потребни капацитет за и-ту врсту обраде;

$$M_i: Kp_i = n_1 * (Tpz_1 + tk_{i1} * q_1) + n_2 * (Tpz_2 + tk_{i2} * q_2) + \\ + \dots + n_j * (Tpz_j + tk_{ij} * q_j) + \dots + n_p * (Tpz_p + tk_{ip} * q_p)$$

$$Kp_i = \sum_{j=1}^p n_j (Tpz_j + tk_{ij} \bullet q_j) \pm INRst_i \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$$

INRsti - стандардно извршење норми рада, пребачај или подбачај за и- ту врсту обраде.

ПРИМЕР ПИТАЊА ЗА КОЛОКВИЈУМ

Написати израз за потребни капацитет за 5 серија производа П6 чија је величина серије 50 комада и производа П11 чије је комадно време 5 минута

$$K_p = n_1 * (T_{pz_1} + t_{k_{i1}} * q_1) + n_2 * (T_{pz_2} + t_{k_{i2}} * q_2)$$

$$K_{p_i} = 5 * (T_{pz_6} + t_{k_{i6}} * 50) + n_{11} * (T_{pz_{11}} + 5/60 * q_{11}) \text{ [čas/god]}$$

КАКО СЕ УЗИМА У ОБЗИР INR_{st} ?

Нека је за израду планиране количине $Q = 340 \left[\frac{\text{kom}}{\text{god}} \right]$ потребно $K_p = 8\,500 \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$

Могућа су три случаја, три ситуације:

1. Произведена је планирана количина $\Rightarrow$ **ИСПУЊЕЊЕ НОРМЕ**

$$t = \frac{K_p}{Q} = \frac{8500}{340} = 25 \left[\frac{\text{čas}}{\text{kom}} \right] \Rightarrow INR_{st} = 0$$

2. Произведено је $Q' = 425 \left[\frac{\text{kom}}{\text{god}} \right] \Rightarrow$ **ПРЕБАЧАЈ НОРМЕ**

$$t' = \frac{K_p}{Q'} = \frac{8500}{425} = 20 \left[\frac{\text{čas}}{\text{kom}} \right] \Rightarrow \frac{t - t'}{t} \cdot 100 = \frac{25 - 20}{25} \cdot 100 = 20\% \Rightarrow$$

$$INR_{st} = 0,2 \quad K_p = 0,2 \cdot 8\,500 = 1700 \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right] \Rightarrow K_p' = K_p - INR_{st} = 8500 - 1700 = 6800 \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$$

$$\text{или} \quad INR_{st} = \frac{t'}{t} = \frac{20}{25} = 0,8 \Rightarrow K_p' = K_p \cdot INR_{st} = 0,8 \cdot K_p = 6800 \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$$

$$\frac{Q' - Q}{Q} \cdot 100 = \frac{425 - 340}{340} \cdot 100 = 25[\%]$$

КАКО СЕ УЗИМА У ОБЗИР INR_{ST} ?

$$Q = 340 \left[\frac{\text{kom}}{\text{god}} \right] \quad K_p = 8\,500 \left[\frac{\text{kom}}{\text{god}} \right]$$

$$3. \text{ Произведено је } Q'' = 260 \left[\frac{\text{kom}}{\text{god}} \right] \Rightarrow$$

ПОДБАЧАЈ НОРМЕ

$$t'' = \frac{K_p}{Q''} = \frac{8500}{260} = 32,69 \left[\frac{\text{čas}}{\text{kom}} \right] \Rightarrow \frac{t'' - t}{t} \cdot 100 = \frac{32,69 - 25}{25} \cdot 100 = 30,76[\%]$$

$$INR_{st} = 0,3076 K_p = 0,3076 \cdot 8\,500 = 2614,6 \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$$

$$\Rightarrow K_p' = K_p + INR_{st} = 8500 + 2614,6 = 11114,6 \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$$

$$\text{или } INR_{st} = \frac{t''}{t} = \frac{32,69}{25} = 1,3076 [1] \Rightarrow K_p'' = K_p \cdot INR_{st} = 1,3076 K_p = 11114,6 \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$$

$$\frac{Q - Q''}{Q} \cdot 100 = \frac{340 - 260}{340} \cdot 100 = 23,53[\%]$$

ПРИМЕР ПИТАЊА ЗА КОЛОКВИЈУМ

Написати израз за потребни капацитет за производ ПЗ чије је припремно-завршно време 2 часа, и производ П12 чија је величина серија 100 комада, а пребачај норме износи 20%

$$K_p = n_1 * (T_{pz_1} + t_{k_{i1}} * q_1) + n_2 * (T_{pz_2} + t_{k_{i2}} * q_2)$$

$$K_{p_i} = [n_3 * (2 + t_{k_{i3}} * q_3) + n_{12} * (T_{pz_{12}} + t_{k_{i12}} * 100)] * 0,80 \text{ [čas/god]}$$

ОДРЕЂИВАЊЕ ПОТРЕБНЕ ОПРЕМЕ ЗА РАД, ИЗВРШИЛАЦА И РАДНИХ МЕСТА

$Krm_i \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$ — расположиви капацитет за и-ту врсту машина;

$Krr_i \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$ — расположиви капацитет за и-ту струку радника;

$dg \left[\frac{\text{dan}}{\text{god}} \right]$ — број радних дана у години;

$bs \left[\frac{\text{sm}}{\text{dan}} \right]$ — број радних смена у дану;

$\check{c}s \left[\frac{\text{čas}}{\text{sm}} \right]$ — број часова у смени;

$Gst \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$ — стандардни губици у времену

$$Krm_i = dg \cdot bs \cdot \check{c}s - Gst_i \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$$

$$BM_i = \frac{Kp_i}{Krm_i} [1]$$

$$Krr_i = dg \cdot 1 \cdot \check{c}s - Gst_i \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$$

$$BR_i = \frac{Kp_i}{Krr_i} [1]$$

ПРИМЕР ПИТАЊА ЗА КОЛОКВИЈУМ

Написати израз за расположиви капацитет за машине ако се ради 320 дана у години у две смене по 8 часова

$$K_{rmi} = d_g * b_s * \check{c}_s - G_{sti}$$

$$K_{rmi} = 320 * 2 * 8 - G_{sti} [\check{c}as/god]$$

Написати израз за расположиви капацитет за раднике ако се ради 330 дана у години по 8 часова, а стандардни губици износе 80 часова

$$K_{rri} = d_g * 1 * \check{c}_s - G_{sti}$$

$$K_{rri} = 330 * 1 * 8 - 80 [\check{c}as/god]$$

ОДРЕЂИВАЊЕ ПОТРЕБНОГ БРОЈА РАДНИХ МЕСТА ПО ВРСТАМА

При разматрању овог задатка треба имати у виду следеће:

**Потребан број машина и радника одређује се на основу
потребног (K_p) и расположивог капацитета (K_r)**

Које врсте радних места постоје?

Ако је $K_{pm} = K_{pr}$ $\Rightarrow$ 1 RM: један радник и једна машина

Ако је $K_{pm} > K_{pr}$ $\Rightarrow$ 1 RM: један радник и више машина

Ако је $K_{pm} < K_{pr}$ $\Rightarrow$ 1 RM: више радника и једна машина

ПРИМЕР

Vrsta obrade	Vrsta mašine	Struka radnika	INRst _i [%]	tk _{ij} [min/kom]					
				Mašine			Radnici		
				P ₁	P ₂	P ₃	P ₁	P ₂	P ₃
01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
O ₁	M ₁	S ₁	Podb. 15 %	15	20	10	32	40	25
O ₂	M ₂	S ₂	Isp. norme	10	12	18	10	12	18
O ₃	M ₃	S ₃	Preb. 25 %	25	20	30	5	4	6
O ₄	M ₄	S ₄	Isp. norme	10	5	15	10	5	15
Tpz _i [čas/ser]				8	12	10	8	12	10
Qpl _i [kom/god]				20000	15000	10000	20000	15000	10000
n _j [ser/god]				4	5	10	4	5	10
q _j [kom/ser]				5000	3000	1000	5000	3000	1000

$$Kpm_1 = [4 * (8 + 5000 * 15 / 60) + 5 * (12 + 3000 * 20 / 60) + 10 * (10 + 1000 * 10 / 60)] * 1,15 \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$$

$$Kpr_1 = [4 * (8 + 5000 * 32 / 60) + 5 * (12 + 3000 * 40 / 60) + 10 * (10 + 1000 * 25 / 60)] * 1,15 \left[\frac{\text{čas}}{\text{god}} \right]$$

